

گردآوری: هوشنگ بازوند با همکاری: مهدی عسگری

سرشناسه: بازوند، هوشنگ، ۱۳۶۱-، گردآورنده
عنوان و نام پدیدآور: مروری بر مبانی مهندسی پدافند غیر عامل: به همراه گزارش اجمالی
همایش مبانی پدافند غیر عامل در حوزه صنعت تأسیسات زیر بنایی ساخت و توسعه
شهری/گردآوری هوشنگ بازوند، با همکاری مهدی عسگری؛ آبه سفارش استانداری مرکزی.
مشخصات نشر: اراک: انتشارات شهریار، ۱۳۶۱
مشخصات ظاهری: ۵۵ ص: مصور (رنگی)، جدول (رنگی)، نمودار (رنگی).
شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۹۳۳۲۱-۱-۳

وضعیت فهرست نویسی: فیا
موضوع: دفاع از غیر نظامیان
موضوع: دفاع از غیر نظامیان -- پیش‌بینی‌های ایمنی
موضوع: دفاع از غیر نظامیان -- ایران -- پیش‌بینی‌های ایمنی
موضوع: شهرسازی -- ایران -- طرح و برنامه‌ریزی
شناسه افزوده: عسگری، مهدی، ۱۳۶۱-، گردآورنده
شناسه افزوده: استانداری مرکزی
رده بندی کنگره: ۱۳۹۱ ف۲م ۹۲۶/۷۸
رده بندی دیویی: ۳۶۲/۳۵
شماره کتابشناسی ملی: ۲۸۷۶۲۹۷

با تشکر از :

- ☒ شهرام بیدل، مدیر کل دفتر امنیتی و انتظامی استانداری مرکزی
☒ مهدی پزشکیان و سایر همکاران دبیرخانه شورای پدافند غیر عامل استان

با توجه به اینکه برخی از مطالب منتشر شده در کتاب، جزء اسناد دارای
طبقه بندی می باشد، لذا صرفاً جهت بهره برداری جنابعالی در نظر گرفته
شده است.

۶ پیش گفتار

۷ مقدمه

۸ دیباچه

فصل اول:

تعاریف، اصطلاحات و مبانی پدافند غیر عامل به همراه گزیده فرامین و تدابیر

۹ رهبر معظم انقلاب در خصوص پدافند غیر عامل

فصل دوم:

۱۵ مجموعه قوانین، بخشنامه ها و ابلاغیه های مربوط به پدافند غیر عامل

فصل سوم:

گزارش اجمالی برگزاری همایش مبانی پدافند غیر عامل در حوزه صنعت، تاسیسات زیر بنایی،

۴۴ ساخت و توسعه شهری مورخ ۱۵ دی ماه ۱۳۹۰ دراراک

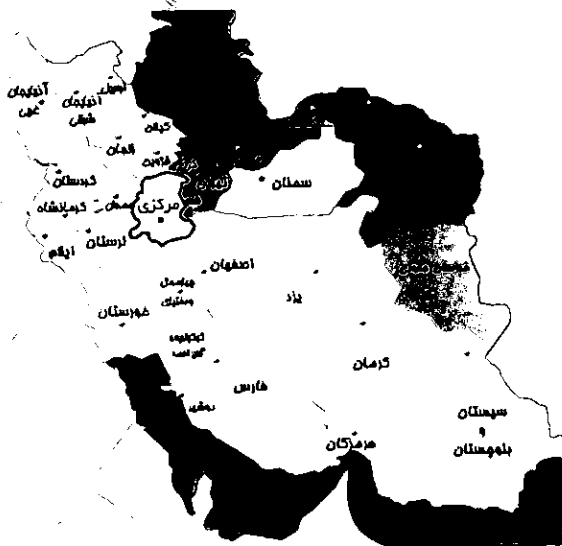

از آنجا که کشور عزیزمان ایران یکی از مهمترین اهداف آمریکا، استکبار غرب و صهیونیست ها می باشد، لزوم توجه به حفظ سرمایه های ملی در حوزه های مختلفی نظیر دفاع، صنعت، انرژی، مالی و اقتصادی، بهداشت، اقتصاد، اطلاعات، ارتباطات و امنیت و ... دوجندان می شود. با یک رویکرد ملی و فنی به مقوله پدافند غیرعامل مشخص می شود این حوزه ماهیت بین رشته ای داشته و از سوی دیگر پدافند غیرعامل شامل مقولاتی نظیر ملاحظات، معیارهای فنی و مهندسی، امنیتی اطلاعاتی، اطلاع رسانی، آموزش، فرهنگ سازی و ... می شود که در شرایط

کنونی کشور پرداختن به آموزش در سطوح مختلف عمومی و تخصصی در کلیه دستگاه های اجرایی کشور از اولویت های اساسی و غیرقابل انکاری برخوردار بوده و نقش بسزایی در ایجاد عزم و اراده ملی در برنامه ریزی کاهش آسیب پذیری ها، ایجاد فرهنگ و نهادینه کردن اصول و معانی پدافند غیرعامل، توسعه علمی حوزه های مختلف پدافند غیرعامل در مراکز تولید علم و توسعه کیفی منابع انسانی دارد.

در همین راستا استان مرکزی دارای ۱۲ شهرستان می باشد که شهرستان های اراک، ساوه و شازند قطب بزرگ صنعت و در سایر شهرها کم و بیش کارخانجات و شرکت های با سرمایه گذاری کلان و بالغ بر ۲۰۰۰ واحد صنعتی در حال فعالیت و تولید هستند. همچنین وجود مجتمع پتروشیمی، پالایشگاه، سایت قطران، نیروگاه حرارتی شازند، نیروگاه برق انجیرک و کارخانجات آلومینیوم، ماشین سازی، آذراب، آلومرول، واگن پارس و شهرک بزرگ صنعتی ساوه از مهمترین صنایع بزرگ استان بشمار می روند که با توجه به صنایع جانبی و پایین دستی آنها می طلبد اجرای طرح های پدافند غیرعامل با حساسیت و اهمیت ویژه ای پیگیری گردد. حوادثی همچون بمباران نیروگاه برق در استان در زمان جنگ و ۸ سال دفاع مقدس، آتش سوزی و انفجار در قطب صنعتی شازند و آتش سوزی در پالایشگاه و ده ها حوادث دیگر موجبات تلفات و خسارات فراوانی گردیده است و همچنین وجود حوادثی همچون زلزله و دیگر حوادث غیرمترقبه همگی حکایت از آن دارد که ضرورت توجه و اجرای طرح های کاهش آسیب پذیری به خصوص در حوزه پدافند غیر عامل با شتاب هرچه بیشتر در استان بایستی به مورد اجرا گذاشته شود.

علی اکبر شعبانی فرد
استاندار و رئیس شورای
پدافند غیرعامل استان مرکزی

پدافند غیرعامل عبارت از مجموعه اقدامات غیرمسلحانه ای است که موجب افزایش بازدارندگی، کاهش آسیب پذیری، تداوم فعالیت های ضروری، ارتقاء پایداری ملی و تسهیل مدیریت بحران در مقابل تهدیدات و اقدامات نظامی دشمن می گردد. مهمترین دلیلی که اقدامات پدافند غیرعامل را الزامی می کند حفظ، استمرار، بقا و حیات نیروی انسانی است و بدیهی است که این موضوع با ارزش ترین سرمایه ملت‌هاست، به گونه ای که خداوند متعال در سوره مبارکه

مائده می فرماید: «... هر کس نفسی را حیات بخشد، مثل آنست که همه مردم را حیات بخشیده است...»

امروزه اقدامات پدافند غیرعامل در سراسر جهان و حتی در کشورهایی که سابقه هیچگونه درگیری و جنگی در سده های اخیر ندارند همگانی و نهادینه شده است. به طور مثال کشور سوئیس از سال ۱۸۱۵ میلادی تا کنون وارد هیچ جنگی نشده است و در حال حاضر نیز کشوری بسیار امن و دور از مناقشات سیاسی جهان محسوب می شود؛ منتهی این کشور به عنوان سمبلی برای پدافند غیرعامل محسوب شده و اقدامات خود در حوزه پدافند غیرعامل را از سال ۱۹۶۰ اجرایی کرده است. احداث ساختمانها و تأسیسات دو منظوره، حمایت مالی از بخشهای دولتی و خصوصی که الزامات پدافند غیرعامل را رعایت نمایند و ساخت پناهگاه در مدارس و دانشگاه ها و مراکز جمعیتی از جمله اقدامات این کشور در حوزه پدافند غیرعامل است.

البته بحمدالله پس از تشکیل سازمان پدافند غیرعامل کشور به فرمان مقام معظم رهبری (مدظله العالی) در سال ۸۲ و ابلاغیه معظم له در خصوص سیاستهای کلی نظام در حوزه پدافند غیرعامل و همچنین ابلاغ دستورالعمل های شورای پدافند غیرعامل استانداردها و الزامات اقدامات پدافند غیرعامل در برنامه های پنجساله چهارم و پنجم توسعه کشور، اقدامات و برنامه ریزی های پدافند غیرعامل در کشور شتاب فرایند ای به خود گرفته و مسیر حرکت، پویایی و سازندگی در این حوزه برای مسئولین اجرایی کشور فراهم شده است. بدیهی است اولین اقدام در جهت هرگونه برنامه ریزی و عملیات راهبردی، تبیین این سیاستها و دستورالعملها برای نهادهای خرد و کلان اجرایی و ذیربط بخشهای خصوصی و دولتی می باشد. به همین منظور استانداری مرکزی در سال گذشته با برگزاری کلاسهای آموزشی متعدد با موضوع پدافند غیرعامل، واگذاری طرح مطالعاتی اقدامات و زیرساختهای پدافند غیرعامل به مجتمع دانشگاهی آمایش و پدافند غیرعامل دانشگاه صنعتی مالک اشتر و تعریف پروژه های ذیربط در استان و برگزاری همایش سراسری مبانی پدافند غیرعامل در حوزه صنعت، تأسیسات زیربنایی، ساخت و توسعه شهری، برگزاری مداوم جلسات شورای پدافند غیرعامل استان و کارگروههای زیرمجموعه و به خصوص کارگروه عمرانی و تأسیسات به جهت تهیه طرحهای پدافند غیرعامل در حوزه های مختلف عمرانی و به ویژه زیرساختهای مواصلاتی و تأسیساتی، اقدامات اولیه و پایه ای خود را انجام داده و در حال پیگیری است.

یادآور می شود مجموعه حاضر در سه فصل تدوین گردیده و در آن سعی شده علاوه بر اشاره ای به تعاریف، اصطلاحات، اصول و مبانی پدافند غیرعامل به قوانین، بخشنامه ها، دستورالعملها و ابلاغیه ها در این حوزه نیز پرداخته شود. در پایان شایسته است از جناب آقای مهندس شعبانی فرد، استاندار محترم مرکزی و رئیس شورای پدافند غیرعامل استان و جناب آقای نصرالهی، معاون محترم سیاسی و امنیتی استانداری مرکزی و جانشین شورای پدافند غیرعامل استان، به جهت نگاه علمی و کارشناسی به مقوله پدافند غیرعامل تقدیر و تشکر ویژه نمایم. همچنین از همکاری آقای مهندس عسگری، دبیر محترم شورای فنی استان، نیز در تهیه و گردآوری این مجموعه سپاسگزاری می نمایم.

هوشنگ بازوند

معاون هماهنگی امور عمرانی استانداری مرکزی
و رئیس کارگروه عمرانی و تأسیسات شورای پدافند
غیرعامل استان

بر اساس نتایج حاصل از پرسش و بررسی از صاحب نظران و کارشناسان اینگونه نتیجه شده است که عوامل و مؤلفه های پدافند غیرعامل و عوامل و مؤلفه های امنیت کشور مورد واکاوی قرار گرفته و تأثیر متغیرهای مقاوم سازی و استحکامات، مکان یابی، استتار، فریب، ایجاد سیستم های هشدار دهنده و تحرک و جابه جایی بر امنیت کشور به اثبات رسید و تأثیر متغیرهای پوشش، تفرقه و پراکندگی بر امنیت کشور معنی دار نبود و ضمن دسته بندی و اولویت بندی

کردن آن اهمیت مؤلفه های تشکیل دهنده پدافند غیرعامل و امنیت تبیین و پیشنهادهای لازم به مسئولین کشور ارائه گردیده است. بدنبال فروپاشی اتحاد جماهیر شوروی و پایان جنگ سرد و برهم خوردن موازنه قوا، نظام سلطه بدنبال پیاده کردن سیاست یک جانبه گرایی بوده و با فشار بر کشورهای کوچک و تحمیل جنگ علیه آنها به بهانه های تروریسم و ترویج آزادی و دموکراسی مدرن در صدد تأمین منافع ملی خویش از هر راه ممکن می باشد. لذا کشورهای منطقه از جمله ایران به دلیل برخورداری از موقعیت ویژه ژئوپلیتیک، منابع سرشار هیدروکربوری، معادن و طبیعت منحصر به فرد و ... همواره مورد تهدید بوده و همتا بنابرین برمسئولین نظام است که تهدیدات را بشناسند و امکان مقابله با آن را فراهم آورده و یا به هر نحو ممکن آنرا خنثی و تلفات و خسارات را به حداقل برسانند.

در یک فرایند کلی می توان گفت که بین تهدید و امنیت در حوزه های مختلف رابطه دوسویه وجود داشته و دارد. پس هر جا تهدید هست امنیت نیست و بالعکس و در جایی هم که امنیت نباشد و یا ضعیف باشد، جامعه به سمت پیاده شدن آرمان های کشور پیش نرفته و یا به کندی حرکت می کند. بنابرین می شود ادعان کرد که امنیت پایه اصلی هرگونه رشد و توسعه هر جامعه یا کشور است که اگر وجود نداشته باشد دستیابی به آرمان های ملی غیرممکن و یا سخت به نظر می رسد.

آن چیزی که برای ما روشن است اینست که کشور ما به هر دلیل همواره از سوی دشمنان ناهمطراز که از قدرت هوا پایه و دریا پایه برخوردار هستند مورد تهدید است و بایستی امنیت آن را در حوزه های مختلف سیاسی، اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی و نظامی بر قرار نمود؛ که این مسئله تنها با توان و امکانات مادی امکان پذیر نیست؛ لذا می توان با تاکتیک های گوناگون از جمله پدافند غیرعامل تا حدودی به این امکان دست یافت و با حفظ امکانات خودی و کم کردن تلفات و خسارات آستانه مقاومت را بالا برد. این امر در جنگ ۳۳ روزه رژیم اشغالگر قدس علیه لبنان (۲۰۰۶) مشهود بود و نیروی قلیل با امکانات کم ولی با استفاده از فنون و تاکتیک های مختلف از جمله اقدامات پدافند غیرعامل و صبر و هوشمندی و دلاوری توانست در برابر حجم وسیع، گسترده و سنگین بمباران ها و حملات هوایی رژیم اشغالگر، پیروزی راهبردی به دست آورده و عطر عزت، اقتدار و نصرت الهی را نصیب حزب الله نماید و ارتش صهیونیستی را متوقف و متواری سازد.

آنچه از موارد فوق بر می آید آن است که اولاً جنگ و تهدید جزو لاینفک مسایل امروری برای هر کشور بخصوص کشور انقلابی ما با شاخص ها و مؤلفه های خاص خود است، ثانیاً ما برای رسیدن به آرمان های انقلاب اسلامی، توسعه و رشد جامعه نیازمند برخورداری از امنیت در تمامی زمینه ها هستیم، ثالثاً برابری و عدم تقارن توان خودی در مقابل دشمن استفاده از تاکتیک ها و تکنیک های مختلف بخصوص استفاده از پدافند غیرعامل را ضروری می نماید. لذا با توجه به تجارب ارزشمند جنگ های گذشته می توان با اقدامات پدافند غیرعامل و استفاده از ترفندهای مختلف تلفات و خسارات به مراکز ثقل را به حداقل رسانیده و هزینه جنگ را برای دشمن زیاد و در نهایت با ارتقاء آستانه مقاومت، امنیت ملی و سرمایه های ملی و استقلال کشور را حفظ نمود.

شهرام بیدل

مدیرکل امنیتی و انتظامی

و دبیر شورای پدافند غیرعامل استان مرکزی